

מדינת ישראל
הוועדה לצמצום הריכוזיות

ירושלים, ט"ו באב תש"ף
5 באוגוסט 2020

גילוי דעת בעניין פרשנות המונחים

"מחזור מכירות קובע" ו"אשראי קובע"

בחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013

החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 (להלן **החוק**) נחקק בשלהי שנת 2013. סעיף 4 לחוק מפקיד את מלאכת הכנת רשימת הגורמים הריכוזיים בידי הוועדה לצמצום הריכוזיות (להלן **הוועדה**), בהתאם להוראות ולהגדרות שבחוק.

רשימת הגורמים הריכוזיים שמפרסמת הוועדה כוללת תאגידיים שמנויים ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים, ברשימת התאגידיים הריאליים המשמעותיים, גורמים בעלי השפעה בתחום השידורים או העיתונות הכתובה, גורמים בעלי היקף פעילות מצטבר בתחום תשתית חיונית שעולה על מחצית מכלל הפעילות בתחום וגורמים שמחזיקים בלפחות ארבעה תחומי תשתית חיונית באמצעות לפחות עשרה רישיונות או חוזים.

משמעות הופעת גורם ברשימת הגורמים הריכוזיים היא שמאסדר המקצה רישיונות או זיכיונות בתשתיות חיוניות¹ לגורם הכלול ברשימה, נדרש לשקול שיקולי ריכוזיות כלל-משקית ולהיוועץ בוועדה לגבי השלכות ההקצאה על הריכוזיות הכלל-משקית.

מסמך זה עוסק ברשימת התאגידיים הריאליים המשמעותיים. מעבר להכללת התאגידיים הריאליים המשמעותיים ברשימת הגורמים הריכוזיים כאמור, להופעה ברשימה זו חשיבות רבה מבחינת חובת ההפרדה בין תאגידיים ריאליים משמעותיים לגופים פיננסיים משמעותיים.²

לפי סעיף 30(א) לחוק רשימת התאגידיים הריאליים המשמעותיים תכלול:

- (1) תאגידיים ריאליים שמחזור המכירות הקובע שלהם ושל תאגידיים המצויים עמם בקשרי שליטה (כפי שיפורט להלן) עולה על כ-6 מיליארד ₪ או על כ-2 מיליארד ₪ בשווקי מונופולין³; ⁴
- (2) תאגידיים שהאשראי הקובע שלהם ושל התאגידיים המצויים עמם בקשרי שליטה (כפי שיפורט להלן) עולה על כ-6 מיליארד ₪.

¹ או הפרטה של חברות ממשלתיות על ידי המדינה.

² ראו פרק ד לחוק.

³ החוק הגדיר כ"שוק מונופולין" – שוק שבו התאגיד הריאלי, לרבות תאגידיים ריאליים שמצויים עמו בקשרי שליטה, הוכרז כבעל מונופולין לפי סעיף 26 לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988, ושמחזור המכירות הקובע שלו באותו שוק עולה על הסכום הקבוע בחוק (כ-300 מיליון ₪).

⁴ הסכומים המגדירים את רף מחזור המכירות הקובע לצורך קביעת תאגיד כתאגיד ריאלי משמעותי נגזרו מהיקפי הפדיון במשק הישראלי. סכומים אלו הוצמדו למדד המחירים לצרכן בהתאם להוראת סעיף 31 לחוק.

מאז שפורסם החוק, פרסמה הוועדה את רשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים והיא מעדכנת אותה אחת לשנה לכל הפחות. לצורך עדכון הרשימה, פונה הממונה על התחרות לקבלת נתונים על פעילות גורמים בעלי מחזור מכירות או אשראי שעשוי לעבור את הסף הקבוע בחוק, ובוחנת אם יש לכלול אותם ברשימה.

גילוי הדעת נועד להגביר את השקיפות באשר לאופן קביעת הרשימה על ידי הוועדה בהתאם לחוק, להקל על התאגידים הנדרשים להשיב לדרישות הנתונים מדי שנה, להכריע בשאלות שעולות לעיתים קרובות מצד גורמים במשק, וליצור אחידות בדרך חישוב מחזור המכירות הקבוע והאשראי הקבוע.

פרשנות הוועדה למונחים בחוק כפי שתוצג להלן מסתמכת על פרשנות חשבונאית ומשפטית מקובלת לאור מטרות החוק.⁵ במקרים שבהם קיימות מספר פרשנויות אפשריות, בחרה הוועדה בפרשנות שמטרתה ליצור דיווח אחיד ופשוט, שלא ידרוש עבודת פילוח מיוחדת, ובלבד שהפרשנות מקיימת את תכלית החוק.⁶

במסמך זה למונחים "שליטה"⁷ ו-"קבוצת מחזיקים"⁸ תהא המשמעות שנקבעה להם בחוק.

⁵ מובהר כי מסמך זה נוגע לחוק הריכוזיות בלבד (ולא למחזורי מכירות בחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988).

⁶ שקילת שיקולי ריכוזיות כלל-משקית בהקצאת זכויות לגורמים ריכוזיים, והפרדה בין תאגידים ריאליים משמעותיים ובין גופים פיננסיים משמעותיים.

⁷ פסקה 5 להבהרות שבעמודים 6-7.

⁸ "קבוצת מחזיקים" – תאגיד, השולט בתאגיד או תאגיד בשליטת מי מהם; על פי סעיף 4(א) לחוק.

מחזור המכירות הקובע

סעיף 30(ה) לחוק מגדיר :

”מחזור מכירות קובע” – סכום התקבולים מכל מקור וסוג שהתקבלו בישראל בשנת הכספים הקודמת, בהתאם לדוח הכספי השנתי שנערך לגבי אותה שנה, ואם לא נערך דוח כאמור – בהתאם לדרך החישוב שיוורה הממונה על התחרות;

המחוקק בחר במונח 'תקבולים מכל מקור וסוג' ולא במונח 'הכנסות'. המונח 'תקבולים מכל מקור וסוג' הוא מונח רחב שכולל גם תקבולים שאינם נחשבים להכנסה. על אף האמור, הוועדה בחרה להתמקד רק בתקבולים שמשמשים אינדיקציה להיקף הפעילות של תאגיד.

חישוב מחזור המכירות הקובע יכלול את התקבולים הבאים:

(א) **מכירות והכנסות בעד שירותים** – בראש ובראשונה, מחזור המכירות הקובע יבטא את

סכום המכירות שהתבצעו בישראל (או לישראל במקרה שהמוכר הוא תאגיד זר) וסכום ההכנסות בעד שירותים בישראל (או לישראל במקרה שספק השירותים הוא תאגיד זר),⁹ בתקופה החשבונאית המתחילה ביום 1 בינואר ומסתיימת ביום 31 בדצמבר של אותה שנה, מתוך הדוחות הכספיים המבוקרים של התאגיד, כפי שיוגדר בהמשך המסמך.¹⁰

(ב) **דיבידנד מתאגיד שאינו חלק מקבוצת המחזיקים** – דיבידנד הוא תקבול שמקבל תאגיד

כבעל מניות מתוך עודפים של תאגידי שבהם הוא מחזיק. דיבידנד מתאגיד שאינו חלק מקבוצת המחזיקים יכלול במחזור המכירות הקובע כדי לתת ביטוי לתקבולים מהחזקות התאגיד שמכירותיהן (או השירותים שנתנו) לא נמנו בחישוב מחזור המכירות הקובע, אך הם משקפים את פעילות התאגיד כבעל זכויות.¹¹

(ג) **הכנסות שקיבל התאגיד מתמלוגים,¹² משכירות, מחכירה,¹³ מדמי ניהול ומדמי זיכיון,**

למעט מתאגיד המשתייך לקבוצת המחזיקים שלו – הכנסות אלו הן תקבולים שנובעים מפעילותו של התאגיד, ולכן יש לכלול אותן בתחשיב מחזור המכירות הקובע.

(ד) **מענקים ממשלתיים** – מענק ממשלתי הוא סיוע של מוסדות ממשלתיים בצורה של העברת

משאבים בתמורה לציות בעבר או בעתיד לתנאים מסוימים המתייחסים לפעולות

⁹ הכוונה היא להכנסות מעסק, תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 15.

¹⁰ מחזור המכירות הקובע יכלול את מלוא גובה ההכנסות של כל תאגיד ריאלי בקבוצת המחזיקים ושל השולט הסופי, בהתאם להנחיות שבהבהרות 5-7 שבהמשך המסמך.

¹¹ יובהר כי הדיבידנדים ייכללו בין אם הם מוכרים כהכנסה בדוח רווח או הפסד ובין אם הם מנוכים מההשקעה לפי שיטת השווי המאזני. דיבידנד מנוכה מחשבון ההשקעה כאשר לחברה המחזיקה בתאגיד יש השפעה מהותית עליו. מחזור המכירות הקובע אינו כולל הכנסות מחברות כלולות שאינן נשלטות על ידו (לפי חוק הריכוזיות) ולכן הכללת הדיבידנד בחישוב לא תביא לספירה כפולה.

¹² תמלוגים הם כספים המועברים לבעליו של נכס או זכות מסוימת עבור השימוש בהם.

¹³ חכירה היא חוזה המעביר מאדם למשנהו את הזכות להשתמש בנכס מסוים.

התפעולות של הישות. התקינה החשבונאית¹⁴ מחלקת מענקים ממשלתיים לשני סוגים: מענקים המתייחסים לנכסים,¹⁵ ומענקים המתייחסים להכנסה.¹⁶ מענקים ממשלתיים הם בעלי השפעה על פעילותם של תאגידים וחלק בלתי נפרד ממנה. יתרה מכך, היתכנותם הכלכלית של תאגידים מסוימים לא תתאפשר בלי מענקים אלו. לכן, נכון שמענקים ממשלתיים יכללו במחזור המכירות הקובע של תאגידים ריאליים.¹⁷

(ה) **הכנסות ריבית מתאגיד שאינו חלק מקבוצת המחזיקים** – הכנסות שהן תוצאה של פיקדונות שבהן השקיע התאגיד והלוואות שהעניק הן תקבולים שנדרשים להיכלל במחזור המכירות הקובע משום שהם מצביעים על היקף פעילותו.

(ו) **הפרשי הצמדה ושער** – הפרשי הצמדה ושער הם כל סכום שנוסף לקרן בשל הצמדה לשער המטבע או למדד אחר. הכנסות מהפרשי שער הן תוצאה מהלוואה או פיקדון שנקוב במטבע חוץ או מהלוואה שיש להחזירה במטבע חוץ. את הפרשי הצמדה והשער מקבל המלווה בדרך כלל במקביל לתשלום הקרן והריבית על פי לוח הסילוקין והם חלק בלתי נפרד מההלוואה, על כן עליהם להיכלל בחישוב מחזור המכירות הקובע. יובהר כי הפרשי הצמדה ושער בגין הלוואות שהעניק התאגיד לתאגידים שבקבוצת המחזיקים או לתאגידים זרים שאינם פעילים בישראל לא ייכללו בחישוב.

חישוב מחזור המכירות הקובע לא יכלול את התקבולים והסעיפים הבאים:

א. תמורה/רווח הון ממימוש נכס (שאינו מלאי), לרבות ניירות ערך ונכסים פיננסיים אחרים – תקבולים בגין ממימוש נכסים מעידים על עסקאות שביצע התאגיד, ואולם, תקבולים מסוג זה מהווים, בדרך כלל, אירועים ארעיים בחיי התאגיד והכללתם עשויה להביא לתנודתיות וחוסר וודאות משמעותיים לגבי שאלת סיווגם של גופים כריאליים משמעותיים על פני זמן. מסיבה זו, ולאור התייחסויות שקיבלנו לטיטוט המסמך שפורסמה לשימוע ציבורי באשר לסעיף הני"ל,¹⁸ הוחלט שלא להכליל תקבולים כאמור בחישוב מחזור המכירות הקובע.

ב. תמורה מייצוא טובין לחו"ל וממתן שירותים לחו"ל – על אף שמלשון החוק סכום התקבולים מכל מקור וסוג שהתקבלו בישראל עשוי להשתמע כי מחזור המכירות הקובע צריך לכלול כל תשלום שהתקבל בחשבון בנק בישראל, אין להכליל תקבולים שהם תוצאה של ייצוא טובין או ממתן שירותים לחו"ל במחזור המכירות הקובע. זאת, משום שהמחוקק

¹⁴ תקן חשבונאות בינלאומי IAS20.

¹⁵ מענקים ממשלתיים המתייחסים לנכסים הם מענקים ממשלתיים שהתנאי העיקרי שלהם הוא שישות שכשירה לקבלם תקנה, תקים או תרכוש נכסים לזמן ארוך והם ניתנים בדרך של העברת נכס לא כספי כמו קרקע או משאבים אחרים או בדרך של העברת מזומנים.

¹⁶ זוהי קבוצה שירית, כלומר כל מענק ממשלתי שאינו מתייחס לנכסים נכנס תחת הגדרה זו.

¹⁷ מענקים ממשלתיים יכללו בחישוב בין אם הוכרו כהכנסה בדוח רווח או הפסד ובין אם קוזזו מיתרת הנכס, משום שיש להם השפעה חיובית על רווחי התאגיד.

¹⁸ ובהן תגובת רשות שוק ההון ביטוח וחסכון.

ביקש להתחקות אחר היקף פעילותו של התאגיד בישראל, ולא אחר פעילותו מחוצה לה. יובהר כי מכירות בישראל שהופקדו בחשבון בנק בחו"ל ייכללו במחזור המכירות הקובע.

ג. **דיבידנד מגוף שהוא חלק מקבוצת המחזיקים בתאגיד** – אין לכלול במחזור המכירות הקובע של הקבוצה תשלומי דיבידנד שקיבל התאגיד מישות שבשליטתו (חברה, שותפות והסדר משותף), משום שהם תוצאה של עסקאות פנימיות, בין ישויות שהכנסותיהן כבר נלקחו בחשבון בחישוב מחזור המכירות של התאגיד ולכן הכללתם עלולה ליצור כפילויות.

ד. **תקבולים שקיבל גוף פיננסי שבקבוצת המחזיקים** – בהתאם להגדרה שבחוק,¹⁹ מחזור המכירות הקובע יכלול רק תקבולים של תאגידיים ריאליים שבקבוצת המחזיקים ושל השולטים בהם, ולא יכלול תקבולים של גופים פיננסיים. מדידת פעילותם של גופים פיננסיים נעשית בסעיפים אחרים בחוק, לפי הפרמטרים הקבועים בהם.

ה. **דיבידנד מגוף פיננסי** – מחזור המכירות הקובע לא יכלול דיבידנד שהתקבל מגוף פיננסי מאחר שמדידת היקף פעילותם של גופים פיננסיים נעשית בסעיפים אחרים בחוק.

ו. **הכנסות ריבית מגוף שהוא חלק מקבוצת המחזיקים בתאגיד** – הכנסות ריבית שהתהוו בגין הלוואות שניתנו לחברות המשתייכות לקבוצת המחזיקים בתאגיד לא ייכללו בחישוב מחזור המכירות הקובע משום שמדובר למעשה בפעולת ניוד כספים בתוך אותה קבוצה המהווה ישות כלכלית אחת. התוצאות הכספיות של כל התאגידיים הריאליים שבקבוצת המחזיקים של התאגיד כבר קיבלו ביטוי במחזור המכירות הקובע שלו.

ז. **הפרשי שער והצמדה והכנסות שכירות, חכירה, דמי ניהול, זיכיון ותמלוגים מגופים המשתייכים לקבוצת המחזיקים של התאגיד** – הכנסות כאמור לא ייכללו בחישוב מחזור המכירות הקובע של הקבוצה בהתאם לעקרון שפורט לעיל.

ח. **דיבידנדים, הכנסות ריבית, הפרשי שער והצמדה, שכירות, חכירה, דמי ניהול, זיכיון ותמלוגים מתאגידיים בחו"ל שאינם פועלים בישראל** – הכנסות כאמור לא ייכללו במחזור המכירות הקובע של התאגיד משום שכאמור, המחוקק ביקש להתחקות אחר היקף פעילותו של התאגיד בישראל, ולא אחר פעילותו מחוצה לה.²⁰

ט. **רווחי שער נדל"ן ורווחי שער מכשירים פיננסיים** – התאגיד רשאי לבחור דרך מדידה עבור נכסיו השונים, אחת הדרכים היא להציגם לפי שווי השוק שלהם – במקרה זה התאגיד יבצע שער כל עת שחל שינוי מהותי בשווי נכסיו. רווחי שער הם רווחים שנובעים מעדכון שווי הוגן של נכסים ולא מפעילות שהתאגיד ביצע ולכן הם לא ייכללו במחזור המכירות.

¹⁹ סעיף 30(א)(1) לחוק.

²⁰ ראו הגדרת "מחזור מכירות קובע" בסעיף 30(ה) לחוק.

הבהרות נוספות

1. חישוב מיסים עקיפים במחזור המכירות הקובע

יש לכלול בחישוב מחזור המכירות הקובע מיסים עקיפים שנכללים בהכנסות התאגיד בדוחות הכספיים בהתאם לתקני חשבונאות מקובלים.²¹

2. חישוב מחזור המכירות באדם (לרבות תאגיד) שלא ערך דוח שנתי

אם לא נערך לישות דו"ח כספי בשנה מסוימת, חישוב מחזור המכירות הקובע יתבצע בהתאם למחזור הדיווח שנמסר למע"מ. דיווח זה הוא אינדיקציה להיקף הכנסות הישות. לחישוב האמור (בהתאם לדיווח שנמסר למע"מ) יש להוסיף דיבידנדים שקיבלה הישות מתאגידים שאינם בשליטתה. תקבולים אלו אינם נכללים בדיווח למע"מ, ונדרשים להיכלל במחזור המכירות הקובע כפי שהם נכללים במחזור המכירות הקובע של תאגידים שערכו דוחות כספיים, כאמור.²²

3. מחזור המכירות הקובע יוצג בשקלים חדשים

במקרים שבהם הדוחות הכספיים של התאגיד מוצגים לפי מטבע פעילות שאינו שקלים חדשים, יתורגם המחזור הקובע לשקלים חדשים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים.²³

4. התייחסות להכנסות חד-פעמיות חריגות

מחזור המכירות הקובע יכול לתקבולים מהכנסות חד-פעמיות, לרבות הכנסות חד פעמיות חריגות. ואולם אם התאגיד סבור כי הכנסות מסוג זה בשנה מסוימת הביאו לכך שמחזור המכירות הקובע שלו אינו מייצג כראוי את היקף פעילותו, הוא רשאי לפנות לממונה על התחרות ולבקש שמחזור המכירות הקובע שלו לא ייקבע בהתאם לתחשיב מחזור המכירות הקובע בשנה החולפת. לבקשה זו יצרף נתונים על מחזור המכירות הקובע שלו בשנתיים שקדמו לשנה החולפת.

הממונה על התחרות תבחן את הבקשה ותחליט אם להיעתר לבקשה ואת דרך החישוב המתאימה מבין שתי הדרכים הבאות שהחוק מאפשר:²⁴

(א) סכום התקבולים שהתקבלו באחת משתי שנות הכספים שקדמו לשנת הכספים הקודמת;

(ב) ממוצע סכומי התקבולים של שלוש השנים האחרונות.

5. הגדרת שליטה בתאגיד ריאלי בחוק

בהתאם לסעיף 30(א)(1) לחוק: "מחזור המכירות הקובע של תאגיד ריאלי יחושב כסך המכירות שלו, של השולט בו ושל כל התאגידים הריאליים שבשליטתו ושבשליטת השולט בו...". הגדרת

²¹ בהתאם, חישוב מחזור המכירות הקובע לא יכלול מע"מ, ואין להפחית ממנו את תשלומי המכס, הבלו ומס קנייה, אלא אם התקינה החשבונאית מורה אחרת.

²² סעיף 30(ה) לחוק מסמיך את הממונה על התחרות לקבוע את דרך חישוב מחזור המכירות בתאגידים שלא ערכו דוחות כספיים בשנה מסוימת.

²³ לפי הכללים שמנחה תקן חשבונאות בינלאומי IAS 21.

²⁴ ראו סעיף 30(ה) לחוק.

השליטה בחוק לעניין חישוב מחזור המכירות הקובע היא בהתאם להגדרת השליטה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן **חוק הבנקאות**). נביא את ההגדרה במלואה:

"שליטה" – היכולת - בין לבד ובין יחד עם אחרים - לכוון את פעילותו של תאגיד, למעט יכולת הנובעת רק ממילוי תפקיד של דירקטור או נושא משרה אחר בתאגיד; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יראו אדם כשולט בתאגיד אם מתקיימת בו אחת מאלה:

(1) הוא מחזיק מחצית או יותר מסוג מסוים של אמצעי השליטה בתאגיד;

(2) בידי היכולת למנוע קבלת החלטות עסקיות בתאגיד, למעט החלטות שעניינן הנפקה של אמצעי שליטה בתאגיד²⁵ או החלטות שעניינן מכירה, או היסול של רוב עסקי התאגיד או שינוי מהותי בהם;

כמו כן, סעיף 30(ה) לחוק מבהיר כי שולט בתאגיד ריאלי מתייחס גם למחזיק בדבוקת שליטה כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999, בתאגיד ריאלי שבו אין בעל שליטה אחר:

"דבוקת שליטה" – מניית המקנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מכלל זכויות ההצבעה באסיפה הכללית.

6. מחזור המכירות הקובע יכול את מלוא מחזור המכירות של כל תאגיד שנשלט

מחזור המכירות של תאגיד שנשלט בהתאם להגדרת השליטה בחוק (כמפורט לעיל) ייוחס במלואו לשולט (או לשולטים), אף אם הכנסותיו לא אוחדו (או שלא אוחדו במלואם) בסעיף ההכנסות בדוחות הכספיים של השולט (או השולטים). לדוגמא, מחזור המכירות של תאגיד ב שנשלט על ידי תאגיד א (באמצעות החזקה בשיעור של 35% ממניותיו), ייכלל כולו (100%) בחישוב מחזור המכירות הקובע של תאגיד א, אף אם הכנסות אלו לא אוחדו בדוחות הכספיים של תאגיד א.²⁶

7. מחזור המכירות הקובע בתאגיד שנשלט במשותף

מחזור המכירות הקובע של תאגיד שנשלט במשותף על ידי מספר גורמים ייוחס במלואו לכל אחד מהשולטים בתאגיד בנפרד.²⁷ לדוגמא, מחזור המכירות של תאגיד שנשלט על ידי גורם א (50%) וגורם ב (50%) במשותף, ייכלל כולו (100%) הן בחישוב מחזור המכירות הקובע של גורם א והן בחישוב מחזור המכירות הקובע של גורם ב.²⁸

²⁵ הגדרת אמצעי שליטה בחוק הבנקאות כוללת את החלופות הבאות:

"אמצעי שליטה", בתאגיד - כל אחת מאלה:

(1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר;

(2) הזכות למנות דירקטור בתאגיד, ולעניין זה –

(א) יראו את מי שמינה דירקטור בתאגיד כבעל הזכות למנותו;

(ב) חזקה על תאגיד שנושא משרה בו נתמנה לדירקטור בתאגיד אחר, ועל מי ששולט באותו תאגיד, שהם

בעלי הזכות למנותו;

(3) הזכות להשתתף ברווחי התאגיד;

(4) הזכות ליתרת נכסי התאגיד בעת היסולו לאחר סילוק חבויותיו.

²⁶ השוו לסעיף 30(א)(1) לחוק, שקובע כי יש להחשיב את מלוא מחזור המכירות הקובע של תאגיד שנשלט במצב של שליטה משותפת, כמפורט להלן.

²⁷ ראו סעיף 30(א)(1) לחוק.

²⁸ ראוי להבהיר כי שולט בתאגיד שסווג כתאגיד ריאלי משמעותי לא ייחשב בהכרח לגורם ריכוזי (או לתאגיד ריאלי משמעותי). כך, השולט בתאגיד שנחשב לתאגיד ריאלי משמעותי רק בשל שליטתו במשותף עם שולט אחר שהוא תאגיד ריאלי משמעותי - לא ייחשב כגורם ריכוזי (או כתאגיד ריאלי משמעותי) בשל שליטתו בתאגיד זה, אם סך מחזור המכירות הקובע שלו, של השולט בו, ושל התאגידים הריאליים שבשליטתו ושבשליטת השולט בו (לרבות התאגיד שנשלט במשותף אמו), אינם עולים על הרף הקובע בחוק לעניין תאגיד ריאלי משמעותי.

האשראי הקובע

סעיף 30(ה) לחוק מגדיר :

"אשראי" – אשראי שקיבל אדם מגוף פיננסי בישראל או מתאגיד בישראל שבשליטת גוף פיננסי כאמור וכן איגרות חוב שהנפיק אדם בישראל לרבות באמצעות תאגיד שבשליטתו.²⁹

"אשראי קובע" – יתרת האשראי שאדם חב בו בסוף שנת הכספים הקודמת בהתאם לדרך החישוב שתורה הוועדה לצמצום הריכוזיות, ולגבי תאגיד שערך דוח כספי שנתי לגבי אותה שנת כספים – יתרת האשראי נטו המופיעה במאזן שבאותו דוח, ולעניין זה יראו אשראי נטו כאשראי המופיע במאזן בניכוי מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות בתאגידים בנקאיים ;

הבהרות

1. חישוב האשראי הקובע בקבוצת תאגידים – מבחן דו שלבי

- א. תחילה, יחושב האשראי הקובע בנפרד עבור כל קבוצת תאגידים שדוחותיהם הכספיים אוחדו ושהיא חלק מקבוצת המחזיקים בתאגיד, ובנפרד עבור כל גורם³⁰ שהוא חלק מקבוצת המחזיקים ודוחותיו הכספיים לא אוחדו כאמור. כפי שיפורט בהבהרה 2 להלן, האשראי הקובע של קבוצת תאגידים או של גורם לא יהיה נמוך מאפס.
- ב. בשלב הבא יחושב האשראי הקובע של הקבוצה כולה באמצעות סכימת האשראי הקובע של השולט בקבוצה ושל כל התאגידים הריאליים שבשליטתו.

2. האשראי הקובע לא יהיה נמוך מאפס

האשראי הקובע, היינו האשראי בניכוי מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות בתאגידים בנקאיים (להלן **האשראי נטו**) של קבוצת התאגידים שדוחותיהם הכספיים אוחדו כאמור או של תאגיד בודד שלא אוחד בדוחות הכספיים המאוחדים, לא יהיה נמוך מאפס. כלומר, אם בתאגיד מסוים (שלא אוחד) או בקבוצת תאגידים שדוחותיהם הכספיים אוחדו, יתרת המזומנים, שווי המזומנים והפיקדונות בתאגידים בנקאיים עולה על יתרת האשראי, האשראי הקובע של התאגיד הבודד (או של הקבוצה כאמור) יהיה אפס (ולא שלילי).³¹

²⁹ למעט אשראי שקיבל או איגרות חוב שהנפיק לצורך אחד מאלה :

(1) רכישת שליטה בגוף פיננסי, או רכישת אמצעי שליטה נוספים בגוף הפיננסי לאחר

רכישת השליטה בו ;

(2) רכישת פעילות של גוף פיננסי ;

(3) מימון מיזם ציבורי בשיתוף המגזר הפרטי, המבוצע בישראל, שלהסכם המימון

שלו ניתן אישור הגורם הציבורי האחראי על המיזם ; לעניין זה, "גורם ציבורי" –

הממשלה או חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, המשמשת זרוע

לביצוע המיזם הציבורי על פי החלטת הממשלה ;

³⁰ לרבות, השולט הסופי, אף אם הוא אדם, בשר ודם.

³¹ נבחר כי עבור תאגידים שאוחדו בדוח כספי מאוחד לא ייעשה חישוב לפי דוחות סולו של כל תאגיד בנפרד, אלא לפי סך האשראי בניכוי סך המזומנים, שווי המזומנים והפיקדונות בתאגידים בנקאיים של התאגידים שאוחדו.

הסיבה לכך שביצוע תחשיב האשראי נטו אינו נעשה באופן מאוחד לכל התאגידים בקבוצת המחזיקים (ולכך שהאשראי הקובע של תאגיד בודד לא יהיה שלילי) היא שבשל עקרון הישות המשפטית הנפרדת יש משמעות כלכלית לאשראי שמקבל כל תאגיד בנפרד. כך, במקרים רבים לנושים אין גישה למזומנים שמוחזקים על ידי תאגידים אחרים שמצויים עמם בקשרי שליטה. על פי אותו עקרון היה נכון לקבוע שכל תאגיד בקבוצה ידווח בנפרד (על פי דוח הסולו שלו) אף אם דוחותיו הכספיים מאוחדים, ואולם על מנת להקל על התאגידים שנדרשים למסור נתונים על היקפי האשראי לוועדה, התחשיב אינו מתייחס בנפרד לתאגידים שדוחותיהם הכספיים אוחדו.³²

3. האשראי הקובע יכול את מלוא האשראי הקובע של כל תאגיד נשלט

האשראי הקובע של תאגיד שנשלט בהתאם להגדרת שליטה בחוק ייחס במלואו לשולט (או לשולטים בו).³³ לדוגמא, האשראי הקובע של תאגיד ב שנשלט על ידי תאגיד א (באמצעות החזקה בשיעור של 35% ממניותיו) ייכלל כולו (100%) בחישוב האשראי הקובע של תאגיד א.

4. האשראי הקובע בתאגיד שנשלט במשותף

האשראי הקובע של תאגיד שנשלט במשותף על ידי מספר גורמים ייחס במלואו לכל אחד מהשולטים בתאגיד בנפרד.³⁴ לדוגמא, האשראי של תאגיד שנשלט על ידי גורם א (50%) וגורם ב (50%) במשותף, ייכלל כולו (100%) הן בחישוב האשראי הקובע של גורם א והן בחישוב האשראי הקובע של גורם ב.

5. האשראי הקובע לא יכול אשראי שקיבל גוף פיננסי

האשראי הקובע של תאגיד ריאלי לא יכול אשראי של גופים פיננסיים שהם חלק מקבוצת המחזיקים. זאת, בהתאם להגדרה שבחוק,³⁵ לפיה האשראי הקובע יכול רק אשראי של תאגידים ריאליים שבקבוצת המחזיקים, ולא תקבולים של גופים פיננסיים. מדידת פעילותם של גופים פיננסיים נעשית בסעיפים אחרים בחוק, לפי הפרמטרים הקבועים בהם.

6. האשראי הקובע יוצג בשקלים חדשים

במקרים שבהם הדוחות הכספיים של התאגיד מוצגים לפי מטבע פעילות שאינו שקלים חדשים, יתורגם האשראי הקובע לשקלים חדשים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים.

7. התייחסות לאשראי שאינו מייצג

האשראי הקובע יכול גם אשראי שהוא תוצאה מהלוואה חריגה וקצרת מועד. ואולם אם התאגיד סבור כי יתרת האשראי בתום שנה מסוימת אינה מייצגת כראוי את פעילותו, הוא רשאי לפנות

³² תאגיד שיבחר לבצע את תחשיב האשראי הקובע לפי דוחות הסולו של כל תאגיד מקבוצת המחזיקים רשאי לעשות כך.

³³ השוו לסעיף 30(א)(2) לחוק, שמורה כי יש להחשיב את מלוא האשראי הקובע של תאגיד נשלט במצב של שליטה משותפת, כמפורט להלן.

³⁴ ראו סעיף 30(א)(2) לחוק.

³⁵ סעיף 30(א)(2) לחוק.

לוועדה ולבקש שהאשראי הקובע שלו לא ייקבע בהתאם לתחשיב האשראי הקובע בשנה החולפת.
לבקשה זו יצרף נתונים על האשראי הקובע שלו בשנתיים שקדמו לשנה החולפת.
הוועדה תבחן את הבקשה ותחליט אם להיעתר לבקשה ואת דרך החישוב המתאימה מבין שתי
הדרכים הבאות שהחוק מאפשר, אם תיעתר לבקשה:³⁶
(א) יתרת האשראי הקובע בתום אחת משתי שנות הכספים שקדמו לשנת הכספים הקודמת;
(ב) ממוצע יתרות האשראי הקובע של שלוש השנים האחרונות.

³⁶ ראו סעיף 30(ה) לחוק.